

จดหมายข่าว (E-Newsletter):

The Agricultural Economics Society of Thailand
Under Royal Patronage (AEST)

สมาคมเศรษฐศาสตร์เกษตรแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน พฤษภาคม – มิถุนายน 2564

สรุปเวทีเสวนาเรื่อง “กัญชากับการเป็นพืชทางเลือกใหม่ของ เกษตรกร: โอกาสและความท้าทาย

ที่มา: www.thairath.co.th

สมาคมเศรษฐศาสตร์เกษตรแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดงานสัมมนาออนไลน์เรื่อง “กัญชากับการเป็นพืชทางเลือกใหม่ของเกษตรกร: โอกาสและความท้าทาย” เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2564 โดยมีวิทยากรที่เข้าร่วมการเสวนาประกอบด้วย ดร.ภญ. ผกากรอง ขวัญข้าว (หัวหน้าศูนย์หลักฐานเชิงประจักษ์ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร) ดร.ประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ (ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ) นายวิศารท์ พจน์ประสาท (ประธานวิสาหกิจชุมชนศูนย์กัญชากับสมุนไพรแห่งริเวอร์แคว) ภญ.ศิริพร ฉวานนท์ (เภสัชกรชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) ผศ.ดร.รวิศราช สุขชาติ (อาจารย์ประจำ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) และดำเนินรายการโดย ผศ.ดร.วิศิษฐ์ ลิ้มสมบุญชัย (อาจารย์ประจำ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) จดหมายข่าว (e-newsletter) ของสมาคมฯ ฉบับนี้ จึงได้นำเนื้อหาสรุปจากเวทีเสวนามาเผยแพร่ให้สมาชิกและผู้สนใจได้ติดตาม

กัญชาซึ่งเคยเป็นพืชเสพติดผิดกฎหมายในอดีต ได้รับการปลดล็อกข้อกฎหมายให้สามารถเพาะปลูกได้เพื่อการวิจัยและใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ ส่งผลให้กัญชาได้รับความสนใจจากสาธารณะชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการปลูกกัญชาเชิงพาณิชย์ ดังนั้น การจะผลักดันกัญชาให้เป็นพืชเศรษฐกิจจึงเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายเป็น อย่างยิ่ง

1. กัญชาและการใช้ประโยชน์จากกัญชา

การใช้กัญชาตามภูมิปัญญาดั้งเดิม ได้มีการพบว่าในอียิปต์โบราณมีการใช้กัญชาเพื่อบรรเทาอาการปวดและปรับอารมณ์ ในอินเดียมีตำรับยาจากกัญชากว่า 200 ชนิด และในไทยมีการใช้กัญชาเป็นตัวยาในตำรับยาเกือบทุกส่วน ทั้งราก ก้านใบ ใบ เรือนยอดช่อดอกตัวเมีย ดอกและ เมล็ด เพื่อใช้รักษาโรคต่างๆ เช่น โรคลม อาการปวดเมื่อยตามเนื้อตัว อาการปวดหัว เวียนหัว และหน้ามืด เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้ในตำรับอาหารไทย เช่น ใช้ปรุงรสน้ำซุ๊ป แกง และตุ๋น เป็นต้น

กัญชาจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 มีฤทธิ์ต่อจิตประสาท คือ กระตุ้น กด และหลอน ทำให้ติดและเมา แต่มีสรรพคุณทางยาที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นยารักษาโรคได้ สารทางยาในกัญชามีมากกว่า 500 ชนิด ทั้งสารให้กลิ่น สารเมา สารต้านเมา สารต้านอนุมูลอิสระ สารต้านการอักเสบ สารต้านมะเร็ง สารต้านการปวด และสารต้านอาเจียน เป็นต้น ซึ่งสารสำคัญจะพบในใบน้อยกว่าช่อดอก ดังนั้นการนำฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาจากสารในกัญชาไปใช้ทางยา จำเป็นต้องมีหลักฐานงานวิจัยสนับสนุน งานวิจัยกัญชามีจำนวนมากในต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้กัญชาเพื่อสุขภาพในเรื่อง มะเร็ง โรคผิวหนังงะสะเก็ดเงิน และโรคเบาหวาน ส่วนในประเทศไทยมีงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์กับคนไข้ที่เป็นโรคมะเร็ง และโรคพาร์กินสัน เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีการใช้กัญชาในผลิตภัณฑ์อื่นๆ ด้วย เช่น เวชสำอาง และการใช้ใบกัญชาในการประกอบอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น ในส่วนของการใช้กัญชาเพื่อสันหนากการในประเทศไทย คาดว่าจะยังไม่สามารถดำเนินการได้ในขณะนี้

2. การปลูกกัญชานอกโรงเรือนระบบเปิด

สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้เล็งเห็นว่ากัญชาน่าจะเป็นพืชทางเลือกในการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และรวมถึงการใช้เป็นพืชสมุนไพรเพื่อแก้ปัญหาด้านสุขภาพ สภาเกษตรกรแห่งชาติ จึงได้เข้าร่วมในการแก้ไขกฎหมายเพื่อปลดล็อกกัญชาออกจากบัญชีพืชที่เป็นยาเสพติด และประสบความสำเร็จในการแก้ไขกฎหมายในระดับหนึ่ง ซึ่งในอนาคตเห็นว่าประเทศไทยควรผ่อนปรนกฎหมายให้มากกว่านี้ เพราะโดยตัวกัญชาเองทุกส่วนสามารถสร้างรายได้ กัญชาจึงมีศักยภาพที่จะเป็นพืชเศรษฐกิจเพียงแต่ติดล็อกด้านกฎหมายเท่านั้นที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ประเด็นการใช้ประโยชน์กัญชาเพื่อสันหนากการเป็นเรื่องที่ต้องถกเถียงกันต่อไป เนื่องจากในบางมุมมอง และเชื่อว่าในอนาคตประเทศไทยจะสามารถอนุญาตให้ใช้กัญชาเพื่อสันหนากการได้เมื่อคนไทยมีวุฒิภาวะทางปัญญามากขึ้น

แม้ว่าตามทฤษฎีการปลูกกัญชาเพื่อใช้ทางการแพทย์ควรต้องปลูกโดยใช้โรงเรือนระบบปิด แต่การปลูกกัญชานอกโรงเรือนระบบเปิดก็ให้ผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพหากพรวนดินและให้น้ำอย่างละเอียดพอ ดังจะเห็นได้จากกรณีตัวอย่างของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์เพชรลานนา ตำบลแม่สุก อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ได้เริ่มปลูกพืชสมุนไพรกัญชาเมื่อปี 2562 โดยปลูก ในโรงเรือนระบบปิด 800 ต้น ในพื้นที่ครึ่งไร่ และปลูกลงนอกโรงเรือนระบบเปิด 1,200 ต้น ในพื้นที่ประมาณ 2 ไร่ครึ่ง โดยใช้วิธีเกษตรกรอินทรีย์ที่ใช้ปุ๋ยชีวภาพและป้องกันโรคแมลงศัตรูพืชด้วยวิธีแมลงกินแมลงปรากฏว่าได้ผลผลิตดีมีคุณภาพ สามารถส่งมอบผลผลิตให้การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้ตามเป้าหมาย โดย 1,000 กิโลกรัมสดส่งมอบแก่โรงพยาบาลอุพราษเคนชัย และ 583.8 กิโลกรัมของดอกแห้ง ใบแห้ง ลำต้นแห้ง รากแห้ง และเมล็ด ส่งมอบแก่กองยาไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือก ทั้งนี้ การปลูกลงนอกโรงเรือนแบบอินทรีย์จะมีการส่งตัวอย่างดินและน้ำไปตรวจที่ห้องแล็บขอทางราชการทุกปี และได้รับ organic certificate ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวัตถุดิบที่ได้สะอาดมากพอที่จะใช้ทำยาได้ สำหรับในปี 2563 ได้ปลูกลงนอกโรงเรือน 2,000 ต้น เพื่อวิจัยร่วมกับคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ส่งมอบให้กรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากสำนักงานบริหารกองทุนภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย การการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ดังนั้น การปลูกกัญชาไทยแบบอินทรีย์นอกโรงเรือนในระบบเปิด จึงเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าทฤษฎีการปลูกกัญชาเพื่อการแพทย์ที่จะต้องปลูกในโรงเรือนเท่านั้นไม่เป็นความจริง นอกจากนี้การปลูกนอกโรงเรือนระบบเปิด พบว่ามีต้นทุนต่ำกว่าการปลูกในโรงเรือนระบบปิดมากถึงหนึ่งต่อสิบ ทั้งนี้ ในการปลูกต้องทำตามขั้นตอนมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) ที่ตกลงกันไว้แล้ว เช่น ด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานที่ต้องมีโรงเรือนที่มีประตูเข้าออกทางเดียว มีซีซีทีวี มีการเก็บรักษาและการควบคุมการใช้ เป็นต้น

3.การปลูกกัญชาในโรงเรือนระบบปิด

วิสาหกิจชุมชนศูนย์กัญชาด้วยพืชสมุนไพรแห่งริเวอร์แคว ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพสต.) จัดทำโครงการปลูกกัญชาโรงเล็กตามาตรฐาน และได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) โดยโรงเรือนมีขนาด 4 x 12 เมตร พร้อมรั้วโดยระบบที่ไม่ได้ควบคุมอุณหภูมิและความชื้น แต่มีระบบซีซีทีวีและระบบน้ำลักษณะโรงเรือนคล้ายๆ กับโรงเรือนเมล่อน ซึ่งโรงเรือนในลักษณะนี้มีการลงทุนไม่สูงประมาณ 40,000 - 50,000 บาท สามารถปลูกได้ห้าสิบต้นและปีละสองครั้งตามระเบียบที่กำหนด และได้ลงมือปลูกกัญชาแล้วเดือนกว่า ผลผลิต (ดอกและเมล็ด) ที่ได้จะนำส่งให้กรมการแพทย์แผนไทย ส่วนต้น ราก กิ่ง และใบ วิสาหกิจชุมชนสามารถนำไปขายได้เอง

วิสาหกิจชุมชนศูนย์กัญชาด้วยพืชสมุนไพรแห่งริเวอร์แคว ยังได้ร่วมมือกับกรมการแพทย์แผนไทยจัดทำโครงการปลูกกัญชาในโรงเรือนระบบปิดเพื่อรองรับการใช้สมุนไพรไพรม์กับตำรับยาโดยมีแพลตฟอร์มการดำเนินการ คือ ศูนย์กัญชาด้วยพืชสมุนไพรฯ เมืองกัญชาเพื่อการท่องเที่ยวสุขภาพวิถีใหม่ โดยศูนย์กัญชาจะเป็นแม่ข่ายในการดำเนินงาน มีโรงปลูกขนาดเล็กระบบปิดที่ควบคุมอุณหภูมิและความชื้น (โรงปลูกทางการแพทย์) ในพื้นที่ 5 ไร่ สามารถปลูกได้ 700 ต้น (สายพันธุ์ไทย 350 ต้น และสายพันธุ์ต่างประเทศ 350 ต้น) การลงทุนในลักษณะนี้มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าแบบไม่ควบคุมอุณหภูมิและความชื้น คาดว่า จะสามารถส่งผลิตทั้งดอกและเมล็ดให้กรมการแพทย์แผนไทยได้ในระดับหนึ่ง และส่วนอื่นของกัญชา เช่น ต้น ราก กิ่ง และใบ วิสาหกิจสามารถนำไปขายเพื่อชดเชยค่าดำเนินการต่างๆ ได้ ทั้งนี้ การจัดทำโรงเรือนพร้อมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับกัญชาในลักษณะนี้จะใช้เงินลงทุนสูงเพราะเป็นการปลูกที่ไร้ดินเพื่อคาดการณ์ว่าจะให้ได้มาตรฐานทางการแพทย์สูงสุด แต่ไม่มีใครสามารถการันตีผลผลิตได้อย่างไรก็ตาม ในการท่องเที่ยวเมืองกัญชาตามแพลตฟอร์มข้างต้น ผู้สนใจสามารถเสนอขอดูงานได้พร้อมกับบริการการรักษาสุขภาพในคลินิกแพทย์แผนไทย

ส่วนขั้นตอนในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ผู้สนใจสามารถติดต่อสำนักงานเกษตรอำเภอเพื่อขอจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนตามระเบียบ หลังจากจัดตั้งเสร็จแล้วต้องไปหารือกับรพสต. เพื่อจัดทำโครงการปลูกกัญชาและมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ร่วมกัน

ปัญหาในการปลูกกัญชา ส่วนใหญ่คือเรื่องโรค แมลง และ ศัตรูพืช เช่น โรขาว แมลงหิวขาว ซึ่งต้องขอรับความช่วยเหลือจากนักวิชาการเกษตร ศัตรูพืชก่อให้เกิดความเสียหายในการลงทุนเนื่องจาก หากทำไม่ได้ตาม SOP ในขณะที่สามารถปลูกได้เพียงปีละ 2 ครั้ง ย่อมมีโอกาสขาดทุน นอกจากนั้นในการรับเมล็ดพันธุ์จากกองยาต้องรัดกุมและมีหนังสือเดินทางประกอบการขนส่ง ในส่วนของการเพาะเมล็ดจำเป็นต้องมีปริมาณเพียงพอตามที่กำหนด หากมีส่วนเกินต้องทำลายเพราะเมล็ดกัญชายังถือว่าเป็นยาเสพติด ปัญหาอื่นๆ จะเป็นเรื่องของการดูแลและบำรุงรักษา ซึ่งต้องใส่ใจมากๆ รวมทั้งต้องรายงานผลการเพาะปลูกต่อ รพสต

วิสาหกิจชุมชนศูนย์อภิบาลด้วยพืชสมุนไพรแห่งริเวอร์ควายินดีให้ข้อมูลและตอบคำถามแนวทางแก้ไขปัญหาการปลูกกัญชารวมทั้งการเขียนข้อตกลงกับ รพสต. สามารถขอได้โดยติดต่อผ่านทาง Face Book

4. การขออนุญาตใช้ประโยชน์กัญชา: กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบัน คณะกรรมการยาเสพติดขององค์การสหประชาชาติมีมติให้ปลดกัญชาและยางกัญชาออกจากบัญชีเสพติดให้โทษประเภท 4 ตามอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 ถือเป็นที่ยอมรับว่ากัญชาไม่ใช่สารเสพติดที่มีอันตรายร้ายแรงและยอมรับประโยชน์ด้านการแพทย์ของกัญชามากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการถอดสารสกัดจากกัญชาและทิงเจอร์ออกจากบัญชีสารเสพติดให้โทษประเภท 1 ในส่วนของประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่มีผลต่อไทยเนื่องจากกฎหมายไทยกำหนดไว้ก่อนหน้า คือ อนุญาตให้ใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์อยู่แล้ว ข้อกำหนดของประเทศไทย คือ พรบ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ.ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 ที่กำหนดให้กัญชายังคงเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 5 สามารถนำกัญชามาใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ห้ามมิให้ผู้ใดเสพเว้นแต่เพื่อรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมหรือเป็นการเสพเพื่อศึกษาวิจัย ห้ามนำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครอง ยกเว้นได้รับการอนุญาต โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ใครขออนุญาต ปลูกกัญชาได้?

ข้อมูล : ป.ป.ส.

หน่วยงานรัฐ ที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัย

หรือจัดการเรียนการสอน
ทางการแพทย์ เภสัชกรรม
วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์
หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่ป้องกัน
ปราบปรามและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติด สภาวิชาชีพไทย

ผู้ประกอบการวิชาชีพ เวชกรรม

เภสัชกรรม ทันตกรรม
สัตวแพทย์ หรือ
แพทย์แผนไทย
หมอพื้นบ้าน ตามเงื่อนไข
ที่ รพ.สาธารณสุขกำหนด

สถาบันอุดมศึกษา เอกชน

ที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัย และ
จัดการเรียนการสอน
ด้านการแพทย์
หรือเภสัชศาสตร์

เกษตรกรที่รวมกลุ่ม เป็นวิสาหกิจชุมชน

หรือสหกรณ์การเกษตร
ซึ่งจดทะเบียนตาม กม.
และร่วมดำเนินการ
กับหน่วยงานรัฐ หรือ
สถาบันอุดมศึกษา

ผู้ประกอบการขนส่ง สาธารณะระหว่างประเทศ

ผู้ขายที่เดินทางระหว่างประเทศ ที่มีความจำเป็นต้องพกติดตัว เพื่อใช้รักษาโรค

ผู้ขออนุญาตอื่นๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

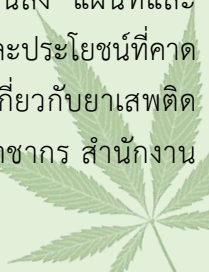
ผู้ขออนุญาต
ที่ไม่ใช่
หน่วยงานรัฐ

- บุคคลธรรมดา : มีสัญชาติไทยและมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย
- นิติบุคคล : ต้องจดทะเบียนตามกฎหมาย และกรรมการ หุ้นส่วน/ผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 2 ใน 3 ต้องมีสัญชาติไทย มีสำนักงานในประเทศไทย

กรณีของเกษตรกรสามารถขออนุญาตปลูกกัญชาได้ โดยการ (1) รวมกลุ่มกันและจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน/วิสาหกิจเพื่อสังคม/สหกรณ์การเกษตร (2) ยื่นขอจดทะเบียน ณ สำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ (3) ร่วมกับหน่วยงานของรัฐยื่นขออนุญาตผลิต (ปลูก) กัญชาที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ซึ่งมีขั้นตอนคือ ผู้ขออนุญาตต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด ยื่นคำขอและเอกสารโครงการที่กองควบคุมวัตถุเสพติด อย. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่ที่ขอรับอนุญาตปลูกกัญชาผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจังหวัดในกรณีพื้นที่ปลูกตั้งอยู่ในต่างจังหวัด อนุกรรมการพิจารณาเอกสารทั้งหมดพร้อมให้ความเห็น และคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษให้ความเห็นชอบ (4) นำใบอนุญาตให้ปลูกกัญชา ยื่นขอเพิ่มกิจการวิสาหกิจชุมชน ณ สำนักงานเกษตรอำเภอที่ได้ขอจดทะเบียนไว้แล้ว

สำหรับในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการพิจารณาอนุญาตให้ปลูกกัญชา พ.ศ. 2563 ประกอบด้วย (1) สถานที่ปลูก ต้องได้รับการตรวจสอบจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น

สถานที่ปลูกขนาดใหญ่มากกว่า 50 ตารางเมตรขึ้นไป และขนาดเล็ก น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50 ตารางเมตร และมีรูปแบบการปลูกแบบใด เช่น ปลูกในโรงเรือน ปลูกในพื้นที่โล่ง ปลูกระบบปิด (2) ปริมาณการปลูก ต้องสอดคล้องกับแผนการผลิต จำหน่ายและการใช้ประโยชน์ (3) มาตรฐานการรักษาความปลอดภัย ต้องเป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติด้านการจัดเตรียมสถานที่ การเก็บรักษา และการควบคุมการใช้ เช่น ระบบกล้องวงจรปิด การป้องกันการเข้าถึง (4) รายละเอียดการดำเนินโครงการปลูกกัญชา เช่น กรณีปลูกเพื่อใช้ทางการแพทย์ และกรณีการศึกษาวิจัย เป็นต้น โดยระบุวัตถุประสงค์ แผนการผลิต การจำหน่าย การใช้ประโยชน์ รายละเอียดเมล็ดพันธุ์ ส่วนขยายพันธุ์ จำนวนและแหล่งที่มา วิธีการปลูก การดูแล การเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว ขั้นตอนการทำลาย การขนส่ง แผนที่และแผนผังสถานที่ปลูก ระยะเวลาดำเนินการ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (5) ประวัติการถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องตรวจสอบกับกองทะเบียน ประวัติอาชกร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การขออนุญาตผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีส่วนผสมของกัญชา ตาม พระราชบัญญัติยาเสพติด และ พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร วัตถุประสงค์ที่นำมาใช้คือสารสกัดกัญชา ได้แก่ ใบ ลำต้น กิ่ง ก้านและราก ผู้ขอจะต้องได้รับใบอนุญาตผลิต/ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับ/การแจ้งรายละเอียด/การจดแจ้ง สำหรับ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์สุขภาพที่คาดว่าจะสามารถใช้กัญชา เป็นส่วนประกอบ เช่น ผลิตภัณฑ์สมุนไพร (ยาแผนไทย แก่นอ่อนไม่หลับ แก้วสม แก้วเส้น ยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง ยาแก้โรครจิต) ลูกประคบ น้ำมันนวด ชี๊ฝั้ง ยาหม่อง เวชสำอางลดสิว น้ำมันหอม และชาใบกัญชา เป็นต้น

ที่มา: <https://workpointtoday.com>

5. ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการเพาะปลูกกัญชา เพื่อเป็นพืชเศรษฐกิจของไทย

ในภาพรวมการใช้กัญชาของโลก พบว่าทวีปอเมริกาเหนือมีส่วนการใช้กัญชาเพื่อการแพทย์และเพื่อสันทนาการสูงสุดคือ ร้อยละ 90 และร้อยละ 99.80 ตามลำดับในปี 2561 โดยตลาดกัญชาโลกเติบโตในอัตราร้อยละ 30.7 จำแนกเป็นกัญชาเพื่อการแพทย์ซึ่งเติบโตในอัตราร้อยละ 19.90 และกัญชาเพื่อสันทนาการที่เติบโตในอัตราร้อยละ 38.7 ในช่วงปี 2559-2561

ประเทศไทยมีส่วนการใช้กัญชาทางการแพทย์ที่น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ ทั้งนี้ ไซ่อุปทานกัญชาทางการแพทย์อย่างถูกกฎหมายของไทยประกอบด้วย ต้นน้ำ (เกษตรกรนำเมล็ดพันธุ์ไทยและพันธุ์ต่างประเทศ มาปลูกทั้งแบบระบบเปิด ระบบปิด และระบบโรงเรือน) กลางน้ำ (ผู้แปรรูปนำมาสกัดในรูปแบบตำรับยาแผนไทย เช่น น้ำมันเดชา และรูปแบบตำรับยาแผนปัจจุบัน รวมทั้งการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรต่างๆ ปลายน้ำ (ผู้ใช้และจำหน่าย เช่น โรงพยาบาลและคลินิกกัญชา) อย่างไรก็ตาม ปัญหาของไซ่อุปทานกัญชาทางการแพทย์ของไทย ส่วนใหญ่พบว่า **ต้นน้ำ**จะเป็นปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์ที่ไม่มีการแยกพันธุ์ ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นพันธุ์ไทย ไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์ ใช้เวลานานการในนำเข้าพันธุ์ต่างประเทศ ผู้ปลูกมีองค์ความรู้จำกัด ไม่มีมาตรฐานการปลูกและมีขั้นตอนการขออนุญาตเยอะและใช้ข้อมูลมาก **กลางน้ำ**จะพบปัญหาด้านวัตถุดิบไม่เพียงพอ คุณภาพไม่คงที่ และการตรวจสอบคุณภาพใช้เวลานานและต้นทุนสูง **ปลายน้ำ**มีปัญหาด้านแพทย์ที่ต้องผ่านการอบรม และแพทย์มีขั้นตอนการทำงานที่มากขึ้น ในขณะที่ผลิตภัณฑ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการ และมีผู้ป่วยที่ยังไม่สามารถนำเข้ากัญชาเพื่อการแพทย์อย่างถูกกฎหมาย ในภาพรวมคือปัญหาการขาดการวางแผนร่วมกันตลอดไซ่อุปทาน

การปลูกกัญชามีหลายรูปแบบ ยกตัวอย่าง เช่น การปลูกในร่มแบบวัสดุปลูกเป็นดินมีต้นทุนเฉลี่ย 65.09 บาทต่อกรัม ผลผลิต 119.52 กรัมต่อตารางเมตร และโรงเรือนแบบตาข่ายสำหรับพันธุ์ไทย มีต้นทุนเฉลี่ย 19.62 บาทต่อกรัม และผลผลิต 195 กรัมต่อตารางเมตร ส่วนต้นทุนการสกัดแบบ Solvent โดยใช้เครื่องสกัดเย็น ขนาดผลิต 3 กิโลกรัม ได้ผลผลิตต่อรอบ 450 กรัม มีต้นทุนเฉลี่ย 181.96 บาทต่อกรัม ทั้งนี้พบว่า ในการลงทุนทั้งการปลูกในร่มแบบวัสดุดินและแบบโรงเรือนแบบตาข่ายสำหรับพันธุ์ไทย มีความคุ้มค่าในการลงทุน

การประเมินตลาดกัญชาตำรับยาแพทย์แผนไทย ความต้องการใช้ในปี 2563 มีปริมาณการใช้ยาแผนไทย 0.69 ล้านกรัม คิดเป็นมูลค่า 10.40 ล้านบาท เพิ่มเป็น 2.57 ล้านกรัม คิดเป็นมูลค่า 38.62 ล้านบาท ในปี 2568 ตลาดยา กัญชาตำรับแพทย์แผนไทยที่บางทำให้ผลกระทบทาง เศรษฐกิจของอุตสาหกรรมกัญชาทางการแพทย์สุทธิ (ขั้นต่ำ) จากการปลูกกัญชาเพื่อผลิตยาแผนไทยในปี 2563 มีมูลค่า 5.13 ล้านบาท และในปี 2568 มีมูลค่า 6.67 ล้านบาท ซึ่งมีไม่มากนัก

ในด้านแนวทางการส่งเสริมการเพาะปลูกกัญชาเพื่อ เป็นพืชเศรษฐกิจของไทย ควรมีการวางแผนตลอดโซ่อุปทาน ร่วมกันเพื่อให้สามารถผลิตยา กัญชาแต่ละชนิดได้เพียงพอกับ ความต้องการ ควรกระจายอำนาจการตัดสินใจในการอนุมัติ ใบอนุญาตต่างๆ ลงไปในระดับพื้นที่ และจัดตั้งองค์กรกลางใน การกำกับดูแลโซ่อุปทานกัญชาทางการแพทย์ จัดทำคลังสเตอร์ ระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดโซ่อุปทานเพื่อให้เกิดการ วางแผนในโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพ มีการนำเทคโนโลยี เช่น Radio-frequency identification หรือ Block chain มาใช้ในการตรวจสอบย้อนกลับได้

ทั้งนี้ **อุตสาหกรรมต้นน้ำ** ควรมีการรวบรวมข้อมูล และขึ้นทะเบียนกัญชาสายพันธุ์ไทย มีการพัฒนาสายพันธุ์ กัญชาให้มีสาร CBD สูงขึ้นให้เหมาะสมกับการปลูกในประเทศไทยและมีความหลากหลายในการรักษาโรคแต่ละชนิดมากขึ้น มีการพัฒนารวบรวมพร้อมจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติกัญชาที่ดี และมาตรฐานผลผลิตกัญชาทางการแพทย์ ส่งเสริมให้ เกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนเลือกรูปแบบการเพาะปลูกตาม ศักยภาพ มีการจัดตั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์เพื่อผลิตและกระจาย เมล็ดพันธุ์กัญชาคุณภาพให้เพียงพอต่อความต้องการ **อุตสาหกรรมกลางน้ำ** ควรมีการส่งเสริมการศึกษาวิจัย นวัตกรรมผลิตภัณฑ์กัญชาทางการแพทย์และการสกัด มีการเตรียมความพร้อมการสกัดในรูปแบบเชิงพาณิชย์มากขึ้น มี การจัดทำมาตรฐานสารสกัดและผลิตภัณฑ์กัญชาให้สอดคล้อง กับมาตรฐานสากลเพื่อรองรับการส่งออก **อุตสาหกรรม ปลายน้ำ** ควรมีการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยด้านคลินิกที่ น่าเชื่อถือเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่แพทย์ในการใช้ยา กัญชาเพื่อการรักษา เร่งให้มีการขึ้นทะเบียนตำรับยา กัญชาเพื่อลด

ขั้นตอนของแพทย์ในการสั่งจ่ายยา กัญชาผ่านรูปแบบพิเศษ ในการเข้าถึงยาและนำยา กัญชาบัญชียาหลักเพื่อเพิ่มโอกาส ในการเข้าถึงยา กัญชาของผู้ป่วย มีการสื่อสารและให้ความรู้ ที่ถูกต้องแก่ผู้ใช้ กัญชา เพื่อลดโอกาสในการใช้ กัญชาผิดวิธี และ **ควรสนับสนุนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นในด้านต่างๆ** อาทิ การลงทุนในเทคโนโลยีระบบติดตามและควบคุมการขนส่ง เพื่อป้องกันการรั่วไหลของกัญชา การสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง ต้องตรวจของรัฐหรือเอกชนที่ได้มาตรฐานห้องปฏิบัติการ ISO/IEC17025 เพื่อใช้ตรวจสอบปนเปื้อนในกัญชาและ สารสำคัญในกัญชาเพื่อลดการพึ่งพาห้องตรวจในต่างประเทศ ลดต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์ยา กัญชาและเพิ่มความเร็วใน การส่งมอบผลิตภัณฑ์ กัญชา และการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำ ส่วนของต้นกัญชาที่เหลือมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ กัญชา รูปแบบอื่นเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของพืช กัญชา

โดยสรุป กัญชามีศักยภาพในการพัฒนาสู่พืช เศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับผู้เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ อุปทาน กัญชาถือเป็นพืชทางเลือกใหม่ที่จะสร้างโอกาสทาง เศรษฐกิจการเกษตรให้กับเกษตรกรไทยในอนาคต อย่างไรก็ตามแม้ว่ากัญชาจะมีประโยชน์หลายอย่างจริง แต่ต้องใช้ อย่างเหมาะสมในทางการแพทย์และมีข้อพึงระวังในการใช้ซึ่ง รวมถึงการใช้กัญชาในสินค้าอื่นๆ ด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องมีการวิจัยรองรับผลิตภัณฑ์จากกัญชา และการปลูก กัญชาควรทำให้ถูกต้องตามกฎหมายโดยแนวทางการส่งเสริม ควรมีการวางแผนตลอดห่วงโซ่อุปทาน

